

**Sefa
KOYUNCU**

Üçüncü Yeni

sefa.koyuncu@tg.com.tr

Yeni edebî akımlar

Sütün başlığı yaptığımız “Üçüncü Yeni”, bir edebî akımın adıdır; tıpkı Bir ve İkinci Yeni gibi.

Google aramada, Birinci Yeni 18.300, İkinci Yeni 26.900, Üçüncü Yeni ise 12.100 sonuç veriyor. Yeni bir akım için hiç de fena bir rakam değil... Nedir bu Üçüncü Yeni? Anlatcağım ama öncelikle bu işin evveliyatına bakalım:

Birinci Yeni (Garip) Akımı şiir, dil ve edebiyatımızda etkileri hâlen devam eden şiddetli bir kırılma noktasını ifade eder. Akımın manifestosunu 1941 yılında yayınladıkları “Garip” isimli kitapta açıklayan **Orhan Veli Kanık, Melih Cevdet Anday ve Oktay Rifat Horozcu**, Türk şiirinden ölçü, kafiye, şekil ve şâirâneliği kaldırdıklarını açıklamakla kalmaz, bu alanda bol örnek de verirler.

Tepki çok sınırlıdır. Çünkü **CHP ve İsmet İnönü** baskısı vardır. İnönü’nün danışmanı **Nurullah Ataç**, Garipçileri açıkça desteklemektedir.

VEZİN GİTTİ, KAFİYE GİTTİ...

Vezinsiz kafiyesiz metinlerin şiir adıyla piyasaya sürülmesine ve alkışlanmasına en şiddetli tepkiyi ‘Beş Hececiler’den **Yusuf Ziya Ortaç** gösterir; Ortaç, Akbaba dergisinin 28 Mart 1940 tarihli nüshasında, “**Vezin gitti, kafiye gitti, ma’nâ gitti. Türk şiirinin berceste mısraı diye ‘Yazık Oldu Süleyman Efendiye’ rezaletini alkışladılar. Sanatın darülacezesiyle tımarhanesi el ele verdi, birkaç mecmuanın sahifesinde saltanat kurdular. Ey Türk gençliği! Sizi bu hayasızların suratına tükülmeye davet ediyorum...**” diye fevran eder ancak faydasız... Orhan Veli ve arkadaşlarının şiir adına yazdıkları garip karşılansa, ciddiye alınmasa da, resmî ideolojinin desteğiyle zamanla Milli Eğitim müfredatına girer. Hem de ‘serbest şiir’ adıyla. İşte ne olduysa bundan sonra olur. Şiirle nesir birbirine karışır. Gençler arasında yaygınlaşan serbest modasıyla, vezinli kafiye hâlis Türk şiiri gözden düşürülür. Artık eşyanın tabiatına aykırı olarak, ‘serbest’, yani düzyazıya şiir denir. Zamanla, aruz ve heceyle yazılan şiirden zevk alınmaz, hakîki Türk şâirleri okunmaz, hatırlanmaz olur.

Bu yıllar darbe alan sâdece şiir değildir; nesir (düzyazı), dolayısıyla dil de büyük yara alır. **Nazım Hikmet ve Nurullah Ataç, Türk nesir cümlesini devrik hâle getirmek için müthiş çaba sarf eder, muvaffak da olurlar.** Kerli ferli yazarlar devrik yazmaktan kendini alamaz.

ANLAMSIZ MISRALAR

İkinci Yeni ise 1950’lerde **Edip Cansever, İlhan Berk, Cemal Süreya, Turgut Uyar, Sezai Karakoç ve Ece Ayhan** gibi şâirlerin başını çektiği bir şiir ve edebiyat akımı. Güya Birinci Yeni’ye tepki olarak doğduğunu iddia eden bu akım da, dil ve edebiyatımızdaki tahribatı biraz daha ileriye götürür. Vezin, kafiye ve şeklin yanı sıra şiirden ma’nâyı da kaldırır. Düzyazıyı ise kasten bozuk imlâli yazarlar.

Nihâyet, bütün bu olumsuz dil ve edebiyat olaylarından rahatsız olan şâir ve yazarlar internette bir araya gelerek, ‘şiirde ölçü, nesirde kural’ı esas alan ‘**Üçüncü Yeni Edebiyat Akımı**’nı başlatırlar. İlham kaynakları ise **Türkiye gazetesi**. Nasıl mı? İnşallah bir dahaki yazımda...

Türkiye
KÜLTÜRSANAT
Hazırlayan: Sefa KOYUNCU
kultur.sanat@tg.com.tr